

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Marek Sychowicz

Protokolant Ewa Krentzel

w sprawie z wniosku wierzyciela A. K.

przy udziale dłużników K. W. i T. G.

o stwierdzenie prawomocności i o nadanie klauzuli wykonalności postanowieniu

Sądu Rejonowego w M. z dnia 28 grudnia 2005 r.,

oraz postanowieniu Sądu Okręgowego w K. z dnia 17 maja 2006 r.,

po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym

w dniu 7 listopada 2006 r.,

zagadnienia prawnego przedstawionego

przez Sąd Okręgowy w K.

postanowieniem z dnia 21 czerwca 2006 r.,

"Czy postanowienie Sądu drugiej instancji wydane co do istoty sprawy w postępowaniu nieprocesowym, od którego przysługuje skarga kasacyjna, staje się prawomocne z chwilą jego wydania ?"

odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

W związku z przedstawionym do rozstrzygnięcia zagadnieniem prawnym należy zwrócić uwagę, że w myśl art. 390 § 1 zd. pierwsze k.p.c., jeżeli przy rozpoznawaniu apelacji powstanie zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, sąd może przedstawić to zagadnienie do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu, odraczając rozpoznanie sprawy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednak, że uprawnienie do przedstawienia zagadnienia prawnego przysługuje również sądowi rozpoznającemu zażalenie (zob. np. uchwałę składu siedmiu sędziów z dnia 30 marca 1999 r., III CZP 62/98, OSNC 1999, nr 10, poz. 166, oraz niepublikowane postanowienia z dnia 22 kwietnia 1978 r., III CZP 21/78, z dnia 18 maja 1995 r., III CZP 60/95, z dnia 8 lipca 1998 r., III CZP 17/98, z dnia 12 września 2000 r., III CZP 35/00, i z dnia 12 kwietnia 2006 r., III SZP 2/06). Sąd Najwyższy dopuścił również przedstawienie zagadnienia prawnego przez sąd wojewódzki rozpoznający - na podstawie art. 83 § 1 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie (Dz. U. Nr 22, poz. 91) - zażalenie na odmowę dokonania czynności notarialnej, sąd okręgowy rozpoznający skargę na wyrok zespołu arbitrów w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego (zob. uzasadnienie uchwały z dnia 16 lipca 2003 r., III CZP 47/03, OSNC 2004, nr 10, poz. 150). Uogólniając problem, można stwierdzić, że Sąd Najwyższy uznaje dopuszczalność wystąpienia z zagadnieniem prawnym jedynie przez sąd rozpoznający środek zaskarżenia, do którego – co najmniej odpowiednio – stosuje się przepisy o apelacji.

Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy wyłoniło się natomiast w toku rozpoznawania wniosku o stwierdzenie prawomocności wyroku tego Sądu oddalającego apelację oraz o nadanie klauzuli wykonalności zarówno temu wyrokowi, jak i poprzedzającemu go wyrokowi Sądu Rejonowego.

Właściwość sądu do stwierdzenia prawomocności orzeczenia określa art. 364 k.p.c. W myśl tego artykułu, prawomocność orzeczenia stwierdza na wniosek strony sąd pierwszej instancji na posiedzeniu niejawnym, a dopóki akta sprawy znajdują się w sądzie drugiej instancji – ten sąd. Klauzulę wykonalności tytułowi egzekucyjnemu pochodzącemu od sądu nadaje, zgodnie z art. 781 § 1 k.p.c., sąd pierwszej instancji, w którym sprawa się toczy, albo sąd drugiej instancji – dopóki

akta sprawy w sądzie tym się znajdują. Na postanowienia w przedmiocie stwierdzenia prawomocności (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 1965 r., I CZ 101/65, OSNC 1966, nr 10, poz. 169, i uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1966 r., III CZP 48/66, OSNC 1967, nr 2, poz. 19) oraz co do nadania klauzuli wykonalności (art. 795 § 1 k.p.c.). Jest przy tym rzeczą oczywistą, skoro uwzględni się treść art. 394 § 1 *in princ.* w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. że zażalenie przysługuje wyłącznie od orzeczeń w tym przedmiocie, jeżeli zostały wydane przez sąd pierwszej instancji (tak też Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 15 czerwca 1966 r., I CZ 55/66, niepubl.). Na gruncie kodeksu postępowania cywilnego postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie stwierdzenia prawomocności lub nadania klauzuli wykonalności nie są więc zaskarżalne. W konsekwencji, postępowanie w przedmiocie stwierdzenia wykonalności lub nadania klauzuli wykonalności toczące się przed sądem drugiej instancji ma charakter postępowania jednoinstancyjnego. Jednocześnie nie jest to postępowanie wywołane wniesieniem środka zaskarżenia i na żadnym jego etapie nie znajdują zastosowania przepisy o apelacji, w tym i art. 390 k.p.c. upoważniający sąd drugiej do wystąpienia z zagadnieniem prawnym. Wszystko to oznacza, że wystąpienie z przedmiotowym zagadnieniem przez Sąd Okręgowy nie było dopuszczalne.

Niezależnie od powyższego stwierdzenia, należy zauważyć, że skład Sądu drugiej instancji, który przedstawił zagadnienie prawne, był sprzeczny z przepisami prawa, albowiem stwierdzenia prawomocności (art. 364 zd. drugie k.p.c.), jak i nadania klauzuli wykonalności (art. 782 § 1 k.p.c.) sąd dokonuje jednoosobowo. Przyjąć należy, że taki skład jest właściwy w całym postępowaniu o stwierdzenie prawomocności i postępowaniu klauzulowym. Jeżeli więc hipotetycznie założyć, że przedstawienie Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości było w omawianej sytuacji w ogóle dopuszczalne, to stosowne postanowienie powinien również wydać sąd jednoosobowo. Analogiczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 26 czerwca 2002 r., III CZP 42/02 (OSP 2003, nr 6, poz. 78), przyjmując, że postanowienie sądu rozpoznającego apelację w postępowaniu uproszczonym o przedstawieniu zagadnienia prawnego powinno być wydane w składzie jednoosobowym.

Przedmiotowe postanowienie Sądu Okręgowego wydane zostało tymczasem w składzie trzech sędziów, co również przemawia za odmową podjęcia uchwały, skoro postanowienie to jest dotknięte nieważnością postępowania (por. postanowienia z dnia 26 czerwca 2002 r., III CZP 42/02, OSP 2003, nr 6, poz. 78, i z dnia 21 listopada 2002 r., III CZP 74/02, niepubl.).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.